

Richard Tesařík / 3. 12. 1915 - 27. 3. 1967

3.12.2025 - | Vojenský historický ústav Praha

Dnes si připomínáme 110 let od narození Richarda Tesaříka. Aktivní účastník československého zahraničního vojenského odboje za 2. světové války se svou významnou rolí v bitvách u Sokolova, o Kyjev a o Dukelský průsmyk stal jednou z legend československého exilového vojska. Mnohokrát prokázal své vynikající vojenské schopnosti a hrdinství. Připomeňme si ho v textu historika VHÚ Praha Jana Šacha, který vznikl pro projekt 300-100 let v roce 2018.

Richard Tesařík se narodil 3. prosince 1915 v Praze v rodině obchodního příručího. Jeho matka několik let vystupovala ve Vinohradském divadle jako operní subreta. Dětství spolu se dvěma sestrami prožil v Příbrami, kde absolvoval i základní vzdělání. V roce 1930 nastoupil do učení u jedné příbramské firmy obchodující s textilem a současně začal navštěvovat dvouletou obchodní pokračovací školu. Své vzdělání si ještě rozšířil absolvováním školy pro aranžéry v Praze. Jako aranžér pak pracoval u několika v Příbrami, Mirovicích, Velvarech a v Pardubicích. Po celé mládí aktivně sportoval. Věnoval se lehké atletice, gymnastice, plavání a šermu.

V říjnu 1937 nastoupil k výkonu vojenské prezenční služby u pěšího pluku 38 v Berouně. Po základním výcviku byl poslán do poddůstojnické školy v Kladně a po jejím ukončení v dubnu 1938 se vrátil zpět do Berouna a následně ho povýšili na svobodníka. Za mobilizace v září 1938 velel družstvu strážního praporu XIX v Žatci, který hlídal část linie lehkého opevnění. V listopadu se vrátil zpět ke svému pluku a v lednu 1939 byl přeložen na Podkarpatskou Rus k pěšímu pluku 36 v rámci posilování zde dislokovaných vojenských útvarů a praporů Stáze obrany státu. V březnu 1939 při obsazování Podkarpatské Rusi Maďarskem se zúčastnil obrany mostu přes řeku Už v Domanicích u Užhorodu jako velitel pěšího družstva. Po ukončení bojů se vrátil přes Slovensko do Pardubic.

S okupací zbytku Československa se nesmířil a již v srpnu 1939 překročil polské hranice a 24. srpna se přihlásil na čs. konzulátu v Krakově a stal se 1836 příslušníkem Legionu Čechů a Slováků v Polsku. Krátce po vypuknutí 2. světové války se jako střelec z kulometu protiletadlové čety zapojil do boje proti německé armádě. Při obsazování východní části Polska Sovětským svazem se dostal do sovětské zajetí, ale po několika dnech byl propuštěn. S hrstkou Čechoslováků se bezvysledně pokusil spojit s jádrem legionu. Proto až do předjaří 1940 zůstal Richard Tesařík u rodiny Kadavých v Českém Kvasilově na Volyni. Následně se kvasilovské skupině podařilo navázat kontakt s bývalým legionem a 20. března odcestovala do internačního tábora v Orankách a později do Suzdalů.

Z rozhodnutí Ministerstva národní obrany v Londýně zůstal v Sovětském svazu jako instruktor budoucí československé jednotky. V červnu 1941 byl povýšen na četaře a v únoru následujícího roku patřil mezi první vojáky v Buzuluku, kde se formoval 1. čs. samostatný polní prapor. Od svého nástupu zastával funkci výkonného rotmistra u 2. roty praporu a v březnu získal hodnost rotného. V červenci absolvoval kurs pro důstojníky pěchoty a stal se velitelem čety 2. pěší roty. V lednu 1943 odjel s praporem v hodnosti rotmistra na frontu k Sokolovu. Zde se projevil jako rozhodný a odvážný při protiútok u Artuchovky, kdy nejprve velel četě a poté i rotě. V boji zblízka zabil německého poddůstojníka a ukořistil cenné dokumenty. Za boje u Sokolova, kde utrpěl lehké zranění, získal první z pěti Čs. válečných křížů 1939 a sovětský řád Rudé hvězdy.

Při výstavbě brigády prošel intenzivním tankistickým kurzem v Tambově a na začátku srpna 1943 se v hodnosti podporučíka stal velitelem roty o deseti lehkých tancích T-70M. S ní se zúčastnil zimního tažení 1. čs. samostatné brigády od Dněpru k Hornímu Tikiči. Při osvobození Kyjeva na počátku listopadu 1943 pomáhala jeho rota razit cestu 2. polnímu praporu a celý tankový prapor s Tesaříkem

na špici dosáhl jako první z útočících vojsk břehů Dněpru. V boji zničil protitankový kanón, tři kulometná hnízda a stal se jedním ze tří příslušníků čs. brigády, kteří za boj o Kyjev získali titul Hrdina Sovětského svazu a byli vyznamenáni Zlatou hvězdou a Leninovým řádem.

V dalších dnech utrpěla rota těžké ztráty na lidech a materiálu v bojích u Černachova, tudíž následovalo klidnější období v obraně u Vasilkova. Do bojů se Tesařík zapojil až v lednu 1944 před Bílou Cerkví a do obrany u Žaškova. Po stažení z fronty se brigáda rozšířila na 1. čs. armádní sbor, přičemž tankový prapor se rozrostl nejprve v pluk a pak na tankovou brigádu. Již poručík Tesařík zastával v pluku i v brigádě funkci velitele tankového praporu (3. tankový prapor). S ním se i přes nedostatečnou výzbroj Tesařík povýšený na nadporučíka zúčastnil bojů v první fázi Karpatsko-dukelské operace. Dne 20. září 1944 vedl úspěšný útok osmi tanků T-34/76 ve směru od Teodorówky na město Dukla a o dva dny později zaútočil za neobyčejně těžkých bojových podmínek na Hyrowu horu (trigonometr 694), kde jeho tank téměř pod vrcholem zasáhla pancéřová pěst protivníka. Zničení jeho tanku s ním přežil pouze řidič tanku. V důsledku zranění přišel o levé oko. Za boje o Duklu obdržel třetí Čs. válečný kříž 1939.

Po doplnění tankové brigády se Richard Tesařík v hodnosti kapitána přesunul se svým praporem do oblasti polských Žor, odkud na konci března 1945 útočili českoslovenští tankisté v druhé fázi Ostravské operace. Té se již neúčastnil, neboť byl několik dní předtím jmenován velitelem čestné stráže prezidenta republiky v Košicích. Na samém konci války se podílel na zajištění československých hranic v oblasti Slezska. V květnu byl povýšen na štábního kapitána. Na konci roku 1945 se manželům Tesaříkovým (v červnu 1944 se oženil s rotnou Markétou Olšanovou) narodil syn Richard a o dva roky později Vladimír.

V říjnu 1945 začal Tesařík studovat na Vojenskou akademii tankových a mechanizovaných vojsk J. V. Stalina v Moskvě, kterou v červnu 1949 absolvoval s velmi dobrým až výtečným prospěchem. Mezitím byl povýšen na majora (1947). Od července zastával funkci staršího profesora stolice tankového vojska na Vysokém učení vojenském v Praze a od roku 1950 vykonával funkci náčelníka štábu Velitelství tankového vojska Hlavního štábu čs. branné moci (od srpna 1950 Velitelství tankového a mechanizovaného vojska Ministerstva národní obrany). V tomto období dosáhl hodnosti plukovníka.

Kvůli vyhočeným osobním vztahům a vzhledem k jeho přímým až radikálním názorům musel v září 1952 opustit ministerstvo a odejít na nižší funkci velitele tankového a mechanizovaného vojska u 2. vojenského okruhu v Trenčíně. Následovalo obvinění ze ztráty utajovaného dokumentu-zápisníku, kterou sám ohlásil, a stíhání za zranění při automobilové nehodě. Od prosince 1953 nuceně pobýval po devět měsíců ve vyšetřovací vazbě v Praze-Ruzyni a na Pankráci. V srpnu následujícího roku nad ním vynesl vojenský Nejvyšší soud rozsudek podmíněného trestu za ztrátu zápisníku a ocitl se na svobodě.

V listopadu 1954 převzal velení 13. tankové divize v Mladé. Pod jeho velením dosáhla divize dobrých výsledků a po odchodu Alexeje Čepičky z funkce ministra národní obrany mu byla v červnu 1956 udělena hodnost generálmajora. V říjnu se vrátil do Prahy do funkce zástupce velitele 1. vojenského okruhu. Na přelomu roku 1957/1958 stál v čele komise, jež se podílela na přechod Československé lidové armády na jednotný typ divize a s ní spojenou reorganizací. V rámci ní se v červenci 1958 ujal funkce prvního zástupce velitele 4. armády v Táboře. V srpnu 1959 zahájil studium na Vojenské akademii Generálního štábu ozbrojených sil SSSR v Moskvě oboru velitelsko-štábního operačního vševojskového.

Její absolvování by Richardu Tesaříkovi umožnilo zastávat v armádě nejvyšší velitelské funkce, avšak v únoru 1960 byl ze studia odvolán a dán do kádrové dispozice a v listopadu téhož roku propuštěn do zálohy. Po odchodu z armády pracoval do června 1966 u ČSAD od provozního dispečera po

odborného pracovníka pro bezpečnost a ochranu zdraví. Poté pracoval v letňanské Avii v oddělení pro zvláštní úkoly, ale již 1. listopadu odešel ze zdravotních důvodů do důchodu. Zemřel v Ústí nad Labem na následky infarktu dne 27. března 1967. Urnu s jeho popelem uložili do rodinné hrobky na hřbitově v Příbrami.

Generálovi synové Richard a Vladimír se v následujících desetiletích proslavili jako interpreti rockové hudby ve skupině Yo Yo Band, vnuk Štěpán se účastnil jako atlet letních olympijských her v Aténách.

Jan Šach

O Richardu Tesaříkovi napsal článek před 10 lety - v roce 100. výročí jeho narození historik VHÚ Praha Ivo Pejčoch, který již není mezi námi. Můžete si přečíst také jeho text: Sto let od narození generálmajora Richarda Tesaříka

<https://www.vhu.cz/richard-tesarik-3-12-1915-27-3-1967>